

68 B

RIKSANTIKVARIÉÄMBETET

Storgatan 41, STOCKHOLM Ö

I svarsskrivelse torde
dnr.B 2471/66 återopas.

act 2471/66
'uk. 12.7.66

Riksantikvariens beslut den 11 maj 1966
angående byggnadsminnesförklaring jämlikt
lagen den 9 december 1960 om byggnads-
minnen av byggnaden på tomten nr 2 i
kvarteret Börsen - Vandrarnhemmet - i Vis-
by, Gotlands län.

Sedan fråga väckts om att förklara byggnaden ifråga för
byggnadsminne har meddelande därom den 29 juni 1965 över-
sänts till inskrivningsdomaren vid Visby rådhusrätt, var-
jämte förslag till skyddsföreskrifter upprättats. Byggnadens
ägare, föreningen Gotlands fornvänner, och byggnadsnämnden i
Visby, har förklarat sig intet ha att erinra mot en bygg-
nadsminnesförklaring.

Enär byggnaden på tomten nr 2 i kvarteret Börsen bevarar
egenarten hos gången tids byggnadsskick och med hänsyn här-
till är att anse såsom synnerligen märklig samt under be-
aktande av vad i övrigt i ärendet förekommit, förklarar
riksantikvariens jämlikt 1 § lagen den 9 december 1960 om
byggnadsminnen härmed byggnaden ifråga för byggnadsminne.

I samband härmed meddelar riksantikvariens jämlikt 2 § nämnda
lag följande skyddsföreskrifter:

1. Byggnaden må ej utan riksantikvariens samtycke rivas
eller till sitt yttre ombyggas eller repareras.
2. Byggnaden må ej utan riksantikvariens samtycke till sitt
inre ombyggas eller mera genomgripande repareras.
3. Till byggnaden hörande tomtutrymme må ej utan riksantik-
variens samtycke ytterligare bebyggas eller bli föremål för
annan genomgripande förändring.
4. Byggnaden skall ägnas för dess bestånd erforderligt
löpande underhåll.

Den som icke åtnöjes med detta riksantikvariens beslut äger
att däri söka ändring genom besvär, vilka skall ställas till
Konungen och ingivas eller med posten insändas till Kungl.
Ecklesiastikdepartementet. Vid äventyr av talans förlust
skall besvären ha inkommit till nämnda departement inom tre
veckor från det klaganden fick del av beslutet, delgivnings-

dagen oräknad. Menighet, som klagar, äger fem veckors besvärstid från delfäendet.

Bertil Berthelson

Bertil Berthelson

P. O. Westlund
Per-Olof Westlund

act 2471/66
ueb. 12.7.66

Att såvitt härstädes första diarier utvisa, besvär över.....
..... *detta beslut* icke
intill denna dag hit inkommit, betygar, Stockholm i ecklesiastik-
departementet den *8/7* 19*66*.
Utan avgift

Ex officio.

Gen Oskon

f/Registrator

ecklesiastikdepartementet

RIKSANTIKVARIEMÅGDETET

B

FÖREDRAGEN

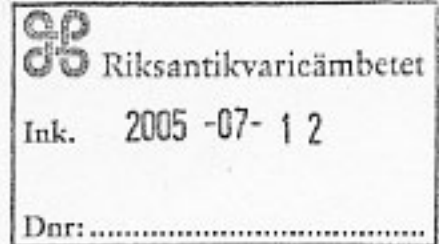
DEN... *18.7* ... 19*66*

BESLUT: *Den förs... i avgift*

Kan rin Dorsh. Komaren EXP. 15 SEP. 1966

Tor Sundberg

Översyn och förtydligande av skyddsbestämmelser för byggnadsminnet (BM) fastigheten Gotland Visby Börsen 2

Länsmuseet på Gotland har genom skrivelse den 11/5 2005 begärt att länstyrelsen ser över skyddsföreskrifterna för BM.

Fastigheten Gotland Visby Börsen 2 är byggnadsminne (BM) enligt beslut den 11/5 1966. I byggnadsminnesbeslutet fastställs de skyddsföreskrifter som skall gälla för BM. Genom tillkomsten av kulturminneslagen och rådande delegationsordning för byggnadsminnen samt förändringar inom synen på kulturmiljön, står det klart att skyddsföreskrifterna i den lydelse de har i 1966 års beslut idag får betraktas som oklara och i vissa avseenden överspelade.

Länstyrelsen bedömer att det är lämpligt att formulera om BM-beslutet och dess skyddsbestämmelser i samklang med nutida BM-beslut. Detta beslut är ett förtydligande av 1966 års gällande beslut, således varken en jämkning eller ett hävande, ej heller en ändring av innebörden.

BM-förklaringen omfattar packhuset, det s k Langska huset, "Wisby Börs" eller nu i dagligt tal "Börsen". Till byggnadsminnet hör ett skyddsområde som avgränsats med heldragen svart linje på bifogade karta bestående stensatt förgård med mur mot Strandgatan.

SKYDDSBESTÄMMELSER

Länstyrelsen meddelar enligt 3 kap 2§ lagen (1988:950) om kulturminnen m m, KML, följande skyddsbestämmelser:

1. Ovan angiven byggnad får inte rivas, byggas till eller till sin exteriör byggas om.
2. I byggnaden får inte göras ingrepp i stomme, dvs grund och bärande väggar. Den i murverket ursprungliga murtrappan får inte ändras eller sättas igen.
3. Skyddsområdet får inte ytterligare bebyggas eller på annat sätt förändras.
4. Byggnadsminnet skall underhållas så att det inte förfaller.

2005-07-12 beslut *Kunk*
Wipac fm KfK = BM-reg. Aca/
Tyg

visby börsen 2 reviderade skyddsbestämmelser

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post
621 85 VISBY	Strandgatan 1 och 2	0498-29 21 00 Direktelefon 0498-29 21 24	0498-21 72 89 Direkfax 0498-24 72 75	lansstyrelsen@l.lst.se Direkt E-post joha@l.lst.se

Om det finns skäl, får länsstyrelsen lämna tillstånd till att ett byggnadsminne ändras i strid mot skyddsbestämmelserna enligt 3 kap 14§, KML.

KOMMENTARER

Med exteriör menas t.ex. yttertrappor, takutformning och takegel, skorstenar, fasadmaterial, fönster och dörrar.

Avsikten med skyddsbestämmelserna är att inga förändringar av exteriör, volym och stomme skall ske, utan byggnaden skall behålla sina särdrag för framtiden. Därför är även yttre förändringar av t.ex. markbeläggning, mur, uppsättning av eller plank och grindar, antenner, räcken, skärmtak, altaner, markiser, skyltar, m.m. tillståndspliktiga.

Även för BM prövas bygglovpliktiga åtgärder på sedvanligt sätt i kommunens byggnadsnämnd. Stadsarkitektkontoret skall kontaktas i osäkra fall.

BYGGNADSBESKRIVNING

Kvarteret Börsen är ett bevarat medeltida rektangulärt kvarter med kortsidor mot Mellangatan i öster och Strandgatan i väster, och långsidor längs med Brännerigränd i norr och Novgorodgränd i söder. Under medeltiden ingick kvarteret i stadens tätexploaterade kärna i nära anslutning till hamnområdet. Kvarteret utgjordes fram till 1947 av en enda fastighet som under medeltiden var bebyggd med tre handels- och packhus av kalksten i varierande storlek. Byggnaderna upptog minst 2/3 av kvartersytan. Bebyggelsen var centrerad till den västra delen av fastigheten med det största packhusets gavel vänd mot Strandgatan.

I den östra delen fanns gårdsbebyggelse och trädgård. Fram till slutet av 1800-talet ägdes fastigheten av borgare och handelsmän, bl a släkten Lange som givit huset ett av dess populärnamn. År 1888 etablerades hotell Wisby Börs in i lokalerna och bedrev hotellverksamhet fram till 1936, då kvarteret eldhärjades. Vid återuppbyggnaden efter den förödande branden återfick bebyggelsen till stor del sitt medeltida utseende. Langska huset med sin välanpassade tillbyggnad utgör idag ett av de bästa exemplen på hur packhusen längs Strandgatan såg ut under medeltiden. Mot Mellangatan ersattes trädgården och uthusen från 1600- och 1700-talet av en biografbyggnad 1910. Från 1945 bedrev STF vandrarhem i packhuset på Börsen 2, därefter har Riksantikvarieämbetets Gotlandsundersökningar, RAGU, med arkeologisk verksamhet disponerat byggnaden. För närvarande inryms kontor och arkiv till Länsmuseet på Gotland.

På Börsen 2 kvarstår packhusets yttermurar i söder med sex fulla våningsplan till en ursprunglig höjd av 21 meter över den medeltida gatunivån. I norr finns rester efter ytterligare ett medeltida hus, bl a finhuggna omfattningsblock till en port. Ovanpå denna medeltidsbyggnads bottenvåning uppfördes under 1600-talet en korsvirkesbyggnad men förstördes vid den omfattande branden 1936. Vid återuppbyggnaden 1945 återfick packhusets fasad ett antaget medeltida utseende. Tre våningar byggdes till på resterna av de medeltida grunderna till det norra huset. Den nya byggnadskroppen sträcker sig dock inte ända fram till Strandgatan som den äldre gjorde. Istället finns numera i fastighetens nordvästra hörn invid Strandgatan en terrasserad och kalkstensbelagd entréyta. En senare ombyggnad utfördes 1972 inför RAGU:s inflyttning.

Det exteriört återställda packhuset, med sin välanpassade tillbyggnad utgör ett av de bästa exemplen på medeltida packhus i Visby innerstad och fastigheten har därmed ett betydande kulturhistoriskt och miljöskapande värde i stads- och gatubilden.

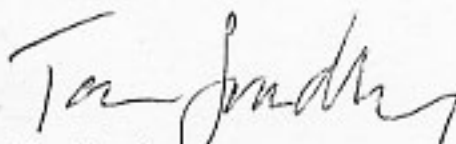
HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas hos Länsrätten i Gotlands län, se bilaga. Beslutet skall enligt 3 kap. 21 §, KML gälla även om det överklagas, till dess att annat må ha beslutats.

BESLUTANDE MM

Beslut i detta ärende har fattats av t f länsantikvarie Majvor Östergren och byggnadsantikvarie Tor Sundberg (föredragande).

Majvor Östergren
T länsantikvarie

Tor Sundberg
Byggnadsantikvarie

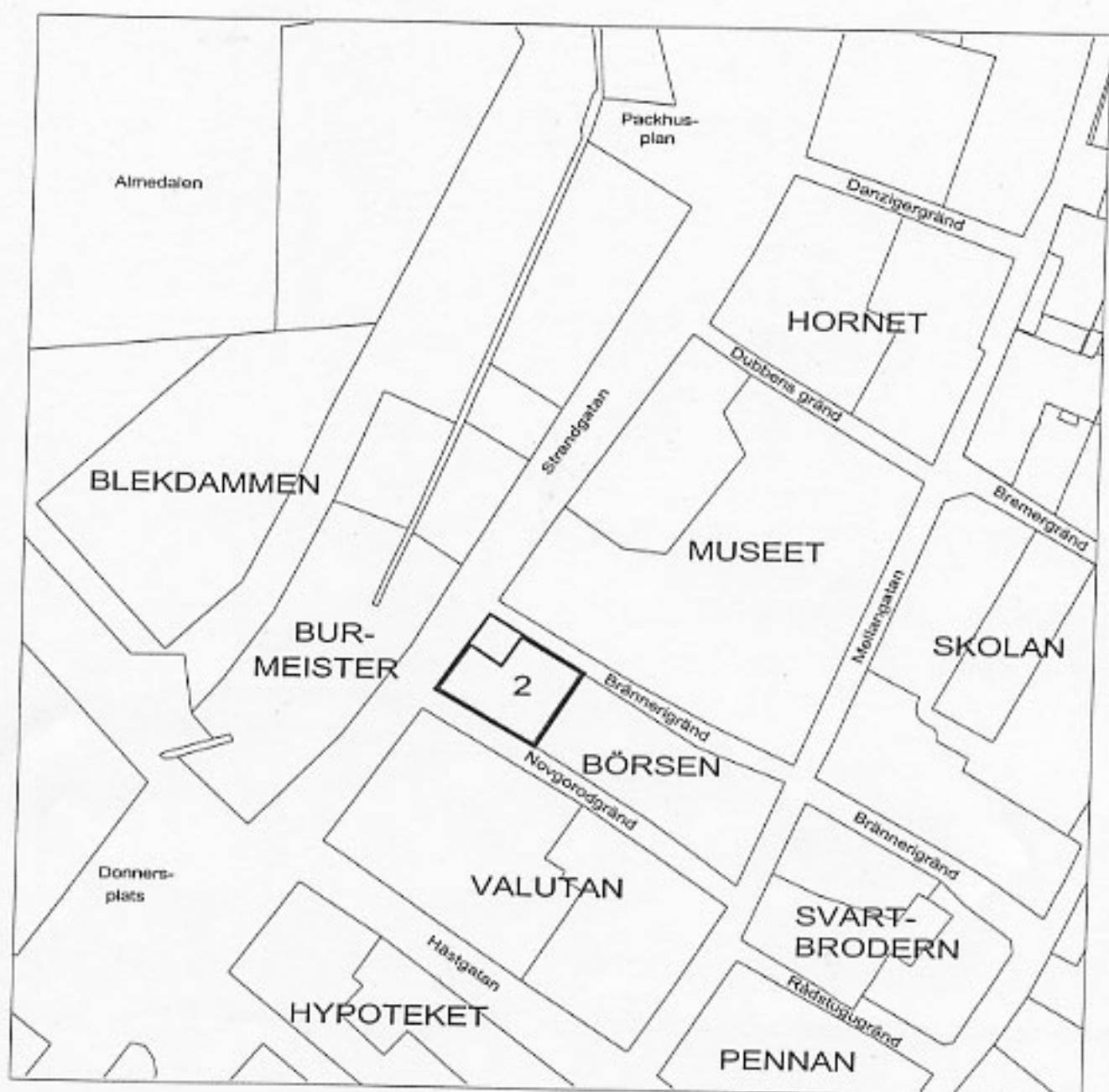
Kopia till:

RAÄ

Byggnadsnämnden

Länsmuseet på Gotland

Kultur- och fritidsnämnden

BM Gotland Visby Börsern 2

BM:s skyddsområde = fastighetsgräns - svart, tjock linje
 Byggnadens grundplan - röd linje

